

Vergeleken met schoffelen laat de heetwaterbehandeling de bodem veel meer intact waardoor voedingsstoffen behouden blijven

Heetwatermethode sluit goed aan op bredere ecosysteemvisie

Kimberly Kuiper-Hofstede van de gemeente Waalwijk vroeg zich af wat er gebeurt als we stoppen met schoffelen onder hagen? Om de schade van onkruidbestrijding op de biodiversiteit te minimaliseren, onderzocht ze de verschillen tussen schoffelen en heet water op de beplantingsvitaliteit en het bodemleven.

Auteur: Jeroen Poldermans

‘Mijn streven is om Waalwijk te beheren als één gezond ecosysteem. Dat vraagt om een verschuiving in denken: niet elk plantje tussen de tegels is een probleem; soms is het juist een kans. Daarom spreek ik liever van wildkruid dan van onkruid,’ aldus Kuiper-Hofstede. Hoe kan ik de wens naar meer ecologisch beheer beleidsmatig doorvoeren, was de vraag die Kuiper-Hofstede zichzelf stelde toen ze werd

aangesteld als strategisch groenbeheerder in Waalwijk.

Schoffelen om het schoffelen?

Wellicht moet de gemeente afscheid nemen van verouderde opvattingen over groenbeheer. ‘We moeten ons afvragen: schoffelen we uit gewoonte, omdat we dat al decennia zo doen, of draagt het echt bij aan onze gemeentelijke doelen? Denk aan biodiversiteit, klimaatbestendigheid, duurzaamheid en zelfs mentale gezondheid. Op veel plekken, bijvoorbeeld langs een weiland, vraag ik me af: waarom zijn we hier in vredesnaam aan het schoffelen? We willen toch juist een groene leefomgeving met meer kleurige bloemen, bijen en vlinders? En ook een bedekte bodem die beter water vasthoudt en voorziet in een gezond bodemleven en vitale beplanting? In het gemeentelijk ecosysteem zou het ecologische nut van groen een belangrijkere rol mogen innemen dan enkel de esthetische uitstraling.’

Onderzoek naar de heetwatermethode

Sinds een aantal jaar werkt het groenbeheer met de heetwatermethode voor onkruidbestrijding in diverse plantsoenen. Toen Kuiper-Hofstede bij de gemeente kwam werken, had ze daar haar bedenkingen bij. ‘Kokend water over een haagplant en zijn wortels gieten kan toch niet goed zijn, want dan gaat de haag toch ook dood? Hoe zit het met de wormpjes en het bodemleven? Stop er alsjeblieft mee! Het staat aannemers vrij om de methode te kiezen die ze willen, dus was het aan mij om aan te tonen dat deze keuze schadelijk zou zijn voor de planten. Daarop heb ik boomadviseur Gerrit-Jan van Prooijen van Prohold ingehuurd om het effect van de heetwatermethode te onderzoeken. De verrassende conclusie was dat de heetwatermachine minder schadelijk is dan ik aanvankelijk dacht.’

Uit metingen blijkt namelijk dat de temperatuur in de bodem slechts beperkt stijgt en dat

Kimberly Kuiper-Hofstede

Luke Gilbers

de kans op schade aan wortels verwaarloosbaar is, zelfs bij droge omstandigheden. Analyse van bodemonsters laat zien dat de afname van microbiële biomassa vrijwel gelijk is op behandelde en onbehandelde locaties, wat suggereert dat de behandeling het bodemleven niet ernstig schaadt. Slecht ontwikkelde beplanting op sommige locaties bleek vooral te wijten aan arme grond, ouderdom of andere omgevingsfactoren en niet aan de heetwatermethode.

Verrassende ecologische en financiële voordelen

De uitkomst van het onderzoek betekent volgens Kuiper-Hofstede niet dat de heetwatermethode nu overal moet worden toegepast, maar versterkt wel het voornemen om minder te schoffelen. Als er dan toch een vorm gekozen moet worden, lijkt de heetwatermethode nog de meeste voordelen te hebben. 'Vergeleken met schoffelen heeft deze methode duidelijke voordelen,' zegt Kuiper-Hofstede. 'Schoffelen verstoort de bodem en neemt telkens zand en voedingsstoffen mee, waardoor je de bodem uitput en haagwortels bloot komen te liggen. De heetwaterbehandeling laat de bodem veel meer intact waardoor voedingsstoffen behouden blijven. Bovendien bespaar je tijd en storkosten doordat er geen restmateriaal hoeft te worden afgevoerd. Mooie bijkomstigheid is dat de haag water krijgt. Dit komt de vitaliteit ten goede.'

Bo Brinkhorst

Het onderzoek toonde ook verrassend aan dat de hitte van het kokende water de grond niet zozeer binnendringt, maar vooral op het oppervlak blijft. Op 5 tot 10 centimeter diepte steeg de temperatuur tijdens het onderzoek maximaal 6 graden, terwijl houtige wortels pas vanaf 40 graden schade ondervinden. Ook in de microbiële biomassa tussen de onderzoeks- en onbehandelde referentielocaties was geen significant verschil of schade zichtbaar. Hoewel het onderzoek niet in een zeer droge periode werd uitgevoerd, wordt verwacht dat de temperatuurstijging van de bodem in een zeer droge periode maximaal twee keer zo hoog zou zijn, dus maximaal 12 graden, wat nog steeds niet schadelijk is.

Aanpak in Waalwijk overtuigt de bewoners

Op diverse locaties in Waalwijk spreken de resultaten voor zich: sinds 2024 is daar alleen nog gesnoeid en niet meer geschoffeld of met heet water behandeld. Kuiper-Hofstede concludeert: 'We moeten meer kritische vragen durven stellen en het idee loslaten dat alles "B-niveau"-strak moet zijn. Het is enorm stimulerend om te zien dat zowel onze eigen integrale buitenruimtebeheerders als de inwoners zelf actief meedenken en kanslocaties aandragen voor meer natuur. Dit gedachtegoed willen we de komende tijd verder uitrollen, zowel bij bewoners als de politiek. Daarbij is gedegen natuureducatie en transparante informatievoorziening naar iedereen van essentieel belang. Uiteindelijk willen we liever helemaal stoppen met wildkruidbestrijding, maar mocht het toch nodig zijn, dan laat het onderzoek zien dat de heetwatermethode een prima oplossing blijkt te zijn.'

Geen heilige graal

In reactie op de onderzoeksresultaten zegt Luke Gilbers, algemeen directeur van Waterkracht bv: 'Het onderzoek toont aan hoe een bredere ecosysteemvisie leidt tot andere keuzes in groenbeheer, waarbij de heetwatermethode ecologisch verantwoord kan zijn. Ook wij merken dat steeds meer gemeenten zoeken naar een goede balans tussen beeldkwaliteit en biodiversiteit. Er is niet één heilige graal voor onkruidbestrijding; een combinatie van methoden blijkt het meest effectief. De heetwatermethode is vooral effectief bij opkomend of laaggehouden onkruid, mits deze regelmatig wordt toegepast. Ondanks de wijziging in de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte 2023 blijft de belangstelling voor onze methode groeien. Of dit gebeurt als aanvulling op andere methoden of als vervanging ervan, verschilt per gemeente. Langdurige contracten geven dienstverleners de ruimte om structureel resultaat te boeken en duurzaam te investeren in machines en methoden.'

Samen de effecten in kaart te brengen

Bo Brinkhorst van The Green Solution Hotwater is niet verrast over het feit dat onkruidbestrijding met heet water geen of weinig invloed heeft op de wortels van bijvoorbeeld hagen en planten. 'Dit was ook de conclusie van een onderzoek dat een van onze klanten heeft gedaan.' Ook in 2017 heeft het bedrijf een test gedaan met het bestrijden van onkruid met heet water in een plantsoen. 'De resultaten hiervan waren goed. Er is nog onvoldoende duidelijk over alle effecten van onkruidbestrijding met heet water. Het is belangrijk om samen de effecten in kaart te brengen en actief met elkaar te delen. Iedereen is dan in staat om voor elke te behandelen plek de juiste behandelmethode te kiezen of een combinatie van verschillende methodes. Niet alleen op het gebied van de biodiversiteit maar ook bijvoorbeeld qua budget en effectiviteit.'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!